

Technische richtlijnen werkstukken Faculteit der Archeologie

laatste update: 7 oktober 2014

Introductie

Sinds 1 september 2010 bestaat er een (nieuwe) facultaire standaard met technische richtlijnen waaraan alle schrijfoopdrachten van meer dan 3 pagina's en verslagen aan dienen te voldoen. Daaronder vallen het propedeuse-werkstuk, de stageverslagen, grotere werkstukken bij cursussen en de BA3, MA en RMA-scriptie. Op de graduate-website zijn de Engelstalige richtlijnen te vinden, die overeenkomen met deze richtlijnen.

Kleine schrijfoopdrachten als een betoog van 1 pagina, samenvattingen en discussiepunten vallen niet onder deze richtlijnen.

Het doel van deze richtlijnen is om de richtlijnen in de hele opleiding te standaardiseren en zo voor student en begeleider helderheid te scheppen en discussie te voorkomen. De student moet in staat zijn om dergelijke eenduidige richtlijnen consequent toe te kunnen passen. Daarnaast willen we de student leren dat alle wetenschappelijke tijdschriften zich van een bepaalde standaard bedienen, waaraan een wetenschapper zich moet conformeren. Deze standaard verschilt per tijdschrift en discipline. Onze faculteit heeft voor onderstaande richtlijnen gekozen.

De scriptie wordt getoetst door de Examencommissie op de naleving van deze facultaire richtlijnen (=facultaire standaard).

Technische gegevens

Een werkstuk heeft een structuur die overeenkomt met algemene eisen voor een wetenschappelijk stuk. Het ordent de verschillende stappen in het onderzoek. Het werkstuk wordt als volgt opgebouwd:

1. Omslag

Voorzijde:

- Titel en eventueel ondertitel: de titel moet wel hetzelfde zijn als op titelblad.
- Auteur
- Afbeelding (optioneel)

Achterzijde:

- Bronvermelding van de afbeelding
- Contactgegevens: adres, email en telefoonnummer

2. Titelblad

- Volledige titel en ondertitel
- Naam auteur en studentnummer
- Cursus en cursuscode
- Naam Begeleider(s) (met titel, geen voornamen)
- Specialisatie
- Universiteit Leiden, Faculteit der Archeologie
- Plaats en datum en versie (eerste of definitieve)

De titel van de scriptie bevat altijd de volgende elementen:

Periode: tijd of cultuur

Geografische aanduiding: Land, regio en eventueel site(s)

Onderwerp: materiaal of thema

3. Inhoudsopgave

- Met paginanummers (begin van hoofdstuk of paragraaf)

De inhoudsopgave geeft de juiste paginanummers van alle koppen aan. Alle stukken tekst zijn onderverdeeld in genummerde hoofdstukken en eventueel genummerde paragrafen (bijvoorbeeld 1.1). Introductie en de conclusies zijn ook genummerde hoofdstukken en zijn respectievelijk het eerste en laatste hoofdstuk van het werkstuk.

De inhoudsopgave, het voorwoord, en de literatuurlijst zijn geen hoofdstukken, ze worden niet genummerd, maar tellen wel mee in de paginanummering. De nummering start op de titelpagina, zodat de inhoudsopgave vanzelf op pagina 3 (rechterpagina) komt. Ieder hoofdstuk begint op een nieuwe pagina.

4. Voorwoord/ dankwoord

- Is optioneel: hierin kan een begeleider worden bedankt of kan worden aangegeven waarom tot dit onderzoek is besloten. Een voorwoord mag een persoonlijke toonzetting hebben. Dit is geen inleiding.

5. De hoofdtekst

De hoofdtekst bestaat uit achtereenvolgende *genummerde* hoofdstukken, met een logische opbouw.

Het eerste hoofdstuk bestaat altijd uit de introductie, waarin het grotere kader van het onderzoek wordt geschetst. Hierin staat ook aan welk breder wetenschappelijk of maatschappelijk belang het onderzoek bijdraagt (Dus: waarom is het een interessant onderzoek?). Het hoofdstuk eindigt met een duidelijke probleemstelling, vraagstelling en plan van aanpak. Vanuit de "grote" probleemstelling wordt de (kleinere) vraagstelling uitgewerkt. Hieruit volgen op logische wijze methodiek van het onderzoek en het plan van aanpak. In de hoofdstukken erna worden deze stapsgewijs uitgewerkt, zodat de vraagstelling in het laatste hoofdstuk kan worden beantwoord.

Het laatste hoofdstuk bestaat dus altijd uit de conclusies. In de conclusies wordt de vraagstelling beantwoord. De vraagstelling wordt kort herhaald en het antwoord geëvalueerd.

In dit hoofdstuk staan geen nieuwe data, inzichten of nieuwe verwijzingen. De discussie is al in een eerder hoofdstuk gevoerd. In de conclusies kunnen wel suggesties voor verder onderzoek worden opgevoerd.

De gehele tekst voldoet aan de volgende eisen:

Tekst

- Lettertype mag zelf gekozen worden,
- Lettergrootte voor de hoofdtekst 11 of 12 pts
- Regelaafstand 1,5
- Marges rechts en links 3,5 cm
- De pagina's zijn aan de onderzijde genummerd (omslag telt niet mee, titelpagina is pagina 1)
- Na een punt of komma komt natuurlijk altijd een spatie.

Verwijzen naar literatuur

- In de tekst
- Bij specifieke informatie altijd mét paginanummer
- Voorbeelden:
  - Eén auteur of redacteur: (Camporeale 2008, 43).
  - Twee auteurs of redacteurs: (Renfrew en Bahn 1980, 55).
  - Meer dan twee auteurs/redacteurs: (De Pous *et al.* 1987, 23).
  - Meerdere verwijzingen in alfabetische volgorde: (Greene 2003; Renfrew en Bahn 1994).
- Altijd primaire bronnen vermelden; ook indien deze uit een ander boek gehaald zijn. Raadpleeg dan bij voorkeur de primaire bron zelf. Indien dat niet mogelijk is, wordt de verwijzing: (Pietersen 1899 in Jansen 2008, 88). Conform het pleidooi van Oosterbaan (2011, 57-58) wordt de primaire bron in dit geval niet in de literatuurlijst genoemd. Je wekt hiermee onterecht de suggestie dat je die hebt gelezen.
- Verwijzing naar andersoortige bronnen, zoals klassieke schrijvers en archiefstukken vergt meer uitleg: ze worden behandeld onder 8, de uitzonderingen.
- In de master-opleiding worden deze richtlijnen ook toegepast, op het gebruik van het woordje "en" bij twee auteurs na: (Jansen en Pietersen 2012, 3), in Engelse teksten wordt dat "and": (Jansen and Pietersen 2012, 3).

Voet- en eindnoten

In sommige specialisaties zijn voetnoten gebruikelijker dan in andere. Afhankelijk van je specialisatie kun je het werken met noten intensiveren bij een MA scriptie. Voet- of eindnoten kunnen worden gebruikt om een aspect in het betoog te verhelderen zonder dat het betoog wordt onderbroken. In een voetnoot kun je informatie kwijt die niet direct relevant is maar wel indirect van belang of gewoon interessant. *Gebruik noten echter met mate.* Het maakt het volgen van een tekst moeizaam, omdat je aandacht wordt verdeeld. Bedenk dat als een zin niet in je betoog past, deze zin wellicht ook helemaal weg kan (Oosterbaan 2011, 59-61). Voetnoten kunnen je scriptie dus verrijken maar dan moet je ze wel goed gebruiken; het mogen geen vuilnisbakken worden met zinnen die eigenlijk weg kunnen.

Afbeeldingen/ figuren

- Kies in je tekst voor eenduidigheid: afbeelding of figuur.
- Doorlopend nummeren en in de juiste volgorde in de tekst plaatsen
- Alle afbeeldingen zijn voorzien van bijschriften ónder of naast het figuur, maar niet erboven.
- De bronvermelding komt in het bijschrift (Jansen 2008, 21).
- Als een afbeelding is aangepast, voeg dan het woordje "naar" aan de verwijzing toe: (naar Jansen 2008, 21).
- Verwijs in de tekst naar afbeeldingen met (afb. 1) of (fig. 1), enzovoort.
- Afbeelding 1 komt in de tekst altijd voor afbeelding 2, enzovoort.
- Kaarten zijn figuren. Locatie, schaal en noordpijl staan er altijd op.
- Grote kaarten kunnen als appendix (bijlage) worden toegevoegd.

Tabellen

- Lijsten of grafieken worden als tabellen weergegeven.
- Ook tabellen worden doorlopend genummerd, *onafhankelijk* van de figuren.
- Alle tabellen zijn voorzien van bijschriften bóven de tabel.
- De bronvermelding komt in het bovenschrift: (Jansen 2008, 21).
- Als een tabel is aangepast, vermeld dan: (naar Jansen 2008, 21).
- Verwijs in de tekst naar tabellen met (tab. 1), enzovoort.
- Evenals bij figuren komt tabel 2 in de tekst altijd na tabel 1, enzovoort. Je hoeft geen rekening te houden met de nummering van de afbeeldingen.

6. Samenvatting (alleen voor de propedeuse- en de BA3-scriptie)

- Maximaal 350 woorden voor BA3-scriptie
- Maximaal 150 woorden voor de propedeuse-scriptie
- Indien het werkstuk in het Engels is geschreven, moet de samenvatting óók in het Nederlands bijgevoegd worden.

7. Literatuurlijst

- Alle in de tekst gebruikte wetenschappelijke literatuur (ook van het voorblad en in bijschriften van tabellen en afbeeldingen) en alle andersoortige bronnen dient hierin opgenomen te worden.
- De literatuurlijst wordt alfabetisch geordend op auteursnaam.
- Afkortingen zijn niet toegestaan: dus geen *et al.* gebruiken in deze lijst. Ook de titels van tijdschriften worden in zijn geheel uitgeschreven. Uitzonderd is hier het gebruik van (ed) of (eds) voor editor(en) (let op: zonder punt).
- Voornamen worden afgekort tot voorletters.
- Voor klassieke bronnen, archiefteksten, interviews en internetpagina's gelden aparte regels: zie onder 8.

De literatuurlijst behoort te voldoen aan het onderstaande format (let op het correcte gebruik van hoofdletters, komma's en punten):

Boek:

Auteur, Voorletter(s). en Voorletter. Achternaam Tweede Auteur, Jaartal. *Titel Boek Cursief*. Plaats van uitgave: Uitgever.

Artikel in tijdschrift:

Auteur, Voorletter(s). en Voorletter. Achternaam Tweede Auteur, Jaartal. Titel artikel. *Titel Tijdschrift Cursief* volume(issue), pagina's.

(bij Engelse scriptie wordt "en" aangepast in "and")

Voorbeelden

Boek, één auteur

Seidler, V.J., 1994. *Recovering the Self: Morality and Social Theory*. London: Routledge.

Boek, meerdere auteurs/redacteuren

Schortman, E.M. en P.A. Urban (eds), 1992. *Resources, Power and Interregional Interaction*. New York (NY): Plenum Press.

Boek in serie

Pare, C.F.E., 1992. *Wagons and Wagon Graves of the Early Iron Age in Central Europe*. Oxford: Oxford University Press (Oxford University Committee for Archaeology Monograph 35).

Artikel of hoofdstuk in een geredigeerd boek

Frankel, D., 1991. Ceramic variability: measurement and meaning, in J.A. Barlow, D. Bolger and B. Kling (eds), *Cypriot Ceramics: Reading the Prehistoric Record*. Philadelphia (PA): University of Pennsylvania, University Museum (University Museum Monograph 74), 241-52.

Congresbundel

De Maret P., P. Lavachery en B. Gouem Gouem, 2008. Grands travaux publics grandes opportunités archéologiques? Evaluation d'un siècle d'expériences en Afrique, in B.O.M. Naffé, R. Lanfranchi and N. Schlanger (eds), *L'Archéologie Préventive en Afrique: Enjeux et Perspectives: Actes du Colloque de Nouakchott, 1er-3 Février 2007*. Saint-Maur-des-Fossés: Éditions Sépia, 142-52.

Wetenschappelijk tijdschrift (ook e-journals)

Pauli, L., 1985. Einige Anmerkungen zum Problem der Hortfunde. *Archäologisches Korrespondenzblatt* 15(2), 195-206.

E-journals zonder paginanummers

Currie, E.J. 2001. A Late Period Caranqui Chiefdom in the Northern Highlands of Ecuador: Archaeological Investigations at Hacienda Zuleta. *Internet Archaeology* 10, http://intarch.ac.uk/journal/issue10/currie_index.html

Indien je naar meer artikelen van een auteur uit hetzelfde jaar verwijst, worden de artikelen (ook bij e-journals) per auteur op chronologische volgorde geordend. Indien de auteur ook met co-auteurs heeft gepubliceerd, dan komen de publicaties met meerdere auteurs pas daarna, in alfabetische volgorde (zie onderstaande voorbeeld):

Bednarik, R.G., 1996a. Eneolithic horse burial in Italy. *The Artefact* 19, 102-3.

Bednarik, R.G., 1996b. Only time will tell: a review of the methodology of direct rock art dating. *Archaeometry* 38(1), 1-13.

Bednarik, R.G., 1998. Bronze Age horse burials in Italy. *The Artefact* 21, 12-8.

Bednarik, R.G., J. Etkinson and P. Old, 1995. Bronze Age horse burials in England. *The Artefact* 12, 12-56.

Bednarik, R.G. en P. Old, 1963. Bronze Age horse burials in Germany. *The Artefact* 1, 12-8.

Verdragen

Council of Europe, 1992. European Convention on the Protection of the Archaeological Heritage (Revised), Valetta, 16 January 1992. *Council of Europe Treaties* 143. <http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/143.htm>, geraadpleegd op 27 april 2011.

Krantenartikel met auteur

Bongiorni, R., 2011. Leptis Magna salvata dai cittadini, *Il Sole 24 Ore* 9 September 2011, <http://www.ilsole24ore.com/art/cultura/2011-09-09/leptis-magna-salvata-cittadini-142247.shtml?uuid=Aa5Dns2D&fromSearch>, geraadpleegd op 29 maart 2012.

Wetten

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, 2007. *Wet op de Archeologische Monumentenzorg*. Den Haag: Ministerie van OCW. <http://wetten.overheid.nl>, geraadpleegd op 29 maart 2012.

Niet gepubliceerde rapporten: opgravingsrapporten, PvE's, scripties

- Hoewel opgravingsrapporten formeel geen wetenschappelijke literatuur zijn (want ze zijn meestal niet peer-reviewed), zijn het toch belangrijke bronnen voor gegevens in de Nederlandse archeologie. Ook scripties worden vaak gebruikt.
- Dergelijke bronnen worden gewoon aan de literatuurlijst toegevoegd op de volgende wijze (conform de *Publicatiewijzer voor de Archeologie 2004*):

Niet gepubliceerde scriptie

Reybrouck, D. van, 2000. *From primitives to primates. A history of ethnographic and primatological analogies in the study of prehistory*. Leiden (unpublished Ph.D. thesis University of Leiden).

Intern rapport

Habraken, J., 2012. *Programma van Eisen (PvE) Ruimte voor de Waal – Nijmegen dijkeruglegging binnendijks, Onderzoek plangebied west aandachtsgebied Ha*. Intern Rapport Gemeente Nijmegen.

Rapport zonder auteur(s)

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2012. *Een toekomst voor groen. Handreiking voor de instandhouding van groene monumenten*. Brochure Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort.

Rapport in een reeks

Verschoof, W.B., Sprangers, J, en L.J. Keunen, 2012. Het Hof van Hillegom; archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek. *RAAP-rapport 2576*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.

8. Uitzonderingen in de literatuurlijst

Gebruikte bronnen waarop bovenstaand format niet van toepassing is, zoals internetpagina's, klassieke schrijvers, interviews en archiefteksten komen in *aparte lijsten*, voorafgaand aan de literatuurlijst vermeld.

Internetpagina's

- Internet-webpagina's zijn slechts bij uitzondering toegestaan als bron (denk hierbij bijvoorbeeld aan Archis). Vermeld in dat geval de datum waarop de webpagina geraadpleegd is. Gebruik nooit wikipedia-artikelen als enige of primaire bron.
- In de tekst kan de internetpagina worden afgekort indien het een lange verwijzing is, in de literatuurlijst komt wel het volledige adres te staan, met de datum waarop deze is geraadpleegd. Hierbij géén hyperlink gebruiken.
- Er is bijvoorbeeld gebruik gemaakt van de IKAW van Nederland, die op de site van het RCE te downloaden is. In de tekst zou dan kunnen staan (www.cultureelerfgoed.nl), en in de lijst komt dan de gehele link te staan: www.cultureelerfgoed.nl/node/70, geraadpleegd op 6 december 2012.

Krantenartikel zonder auteur

The Times 7 March 2012, 4-5.

Klassieke bronnen

- Klassieke auteurs zijn primaire bronnen. Ze worden afgekort volgens een standaard, *Der Neue Pauly*, vertaald in het Engels als *Brill's New Pauly*. Deze standaard is online te raadplegen in de universiteitsbibliotheek. Zoek hiervoor naar een e-journal met als titel: "Der neue Pauly Brill's new Pauly" (ISSN 1574-9347)
- De verwijzing komt, conform de overige verwijzingen, in de tekst en moet de exacte passage weergeven, bijvoorbeeld (Cass. Dio 52, 24, 4).
- In dit voorbeeld refereren de nummers naar de standaard nummer systemen van de gedrukte versies van de klassieke bronnen (bijvoorbeeld de Loeb Classical Library). In dit voorbeeld staat 52 voor het boek, 24 voor de paragraaf en 4 voor de sectie.
- De verwijzing komt vervolgens ook nog in de literatuurlijst als een aparte lijst met alle klassieke bronnen in alfabetische volgorde, *maar schrijf hier de bron of naam van de auteur wel voluit*.

Bronnen uit een archief

- Voor geraadpleegde documentatie uit archieven (bijvoorbeeld brieven) kan de standaard ook niet gevolgd worden: vaak is de auteur onbekend en er zijn geen pagina nummers, vooral het archief is van belang.
- De verwijzing komt in een aparte lijst in de literatuurlijst met de archieven in alfabetische volgorde, voluit geschreven, met erachter de in de tekst gebruikte afkorting:

Regionaal Archief Leiden (RAL), Stadsarchief 1253-1575 (SA I)

Zie: J.C. Overvoorde, 1937: *Archief der secretarie van de stad Leiden, 1253-1575. Inventaris en regesten*, Leiden.

inv.nr. 84   Stedeboek (1348-1522)

inv. 387-389   Aflezingboeken (1505-1574)

- De verwijzing komt, conform alle overige verwijzingen, in de tekst en moet de exacte passage weergeven, bijvoorbeeld (RAL , SA I, inv.nr. 84, f. 24). Hierbij staat RAL voor Regionaal Archief Leiden, SA I voor stadsarchief, inv. nr 84 refereert naar inventaris nummer 84 uit het Stedeboek en f. 24 staat voor folio 24.
- Archiefstukken hebben geen paginanummer. Indien de achterzijde van de pagina is geraadpleegd (de verso zijde) dan is het respectievelijk (RAL, SA I, inv.nr. 84, f. 270 vso) en (RAL, SA I, inv.nr. 389, f. 120, 28-01-1574). Bij dit laatste voorbeeld wordt ook de datum vermeld.

- Bibliotheekstukken die in een archief bewaard worden dienen ook als een archiefstuk vermeld te worden (inclusief bewaarplaats):

Regionaal Archief Leiden, Bibliotheek 111279

Ordonnantie ende gildebrieff van de Bidders, ofte Nooders ter Begraeffenisse [1659].

Interviews

- In sommige specialisaties, zoals Museumstudies, zijn interviews ook een gebruikelijke bron voor een onderzoek. Dergelijke bronnen horen niet thuis in de wetenschappelijke literatuurlijst, maar kunnen in een aparte lijst worden weergegeven. Indien het een eigen interview betreft, wordt dit als bijlage toegevoegd en moet op dezelfde wijze als bij figuren en tabellen naar de (genummerde) bijlage verwezen worden.

9. Lijsten van figuren, tabellen en/of bijlagen

Elke lijst wordt apart weergegeven, en bevat de genummerde figuren of tabellen, de volledige bijschriften (inclusief bronvermelding) en de paginanummers, bijvoorbeeld:

Figuren

Figuur 1: Ligging van het plangebied	5
Figuur 2: Overzichtstekening van het grafveld (Jansen 2012, 3)	9

Tabellen

Tabel 1: Overzicht en kenmerken van de aangetroffen sporen (naar Pietersen 2010).	6
Tabel 2: Stilistische kenmerken van het aangetroffen aardewerk	8

Bijlagen

Bijlage 1: opgravingsplattegrond	42
Bijlage 2: afbeeldingen van alle geanalyseerde vondsten	43

10. Bijlagen (optioneel)

Bijlagen kunnen worden bijgevoegd indien er veel gegevens of beschrijvingen moeten worden gegeven. Het betoog wordt dan te sterk beïnvloed door een dergelijke uitgebreide (saaie) beschrijving. Het is dan verstandig om deze als bijlage op te nemen en in de tekst hier alleen naar te refereren.

Ook grote plattegronden en kaarten kunnen beter als bijlage worden toegevoegd, zodat de nummering van de figuren duidelijk blijft.

11. Inleveren van de scriptie

De *definitieve versie* van de scriptie en ieder ander werkstuk dient geüpload te worden in Turnitin in de blackboard-module van het vak. Bij vermoedens van fraude wordt het fraudeprotocol in werking gesteld. Zie hiervoor de facultaire website.

Gebruikte literatuur

Diepeveen-Janssen, M. en J. Kaarsemaker, 2004. *Publicatiewijzer voor de archeologie*. Amsterdam: Amsterdam University Press.

Oosterbaan, W., 2011. *Een leesbare scriptie. Gids voor het schrijven van scripties, essays en papers*. Amsterdam/Rotterdam: Elsevier.

Officieel document van de examencommissie, JM/CS, oktober 2014